

Juryrechtspraak in België

‘Alle stenen worden 2 à 3 keer omgedraaid’

Foto's: Jan Heuvelmans

Lex van Almelo, journalist

‘Elk assisenproces gaat over emoties’ zegt advocaat Joris Vercaeyne in de strafzaak tegen de 27-jarige Antwerpenaar Hugo Rosiers, die wordt beschuldigd van moord op zijn destijds 17-jarige vriendin Sara Adriaensen. Sinds de afscheiding van de Noordelijke Nederlanden kennen onze zuiderburen op beperkte schaal juryrechtspraak bij de Hoven van Assisen.

Op 30 november a.s. belegt de Raad voor de Rechtspraak een dag over lekenrechtspraak. Daar komt Theo de Roos, hoogleraar strafrecht, vertellen wat hij de minister van Justitie heeft geadviseerd. Zijn Nijmeegse collega Peter Tak heeft de invoering in een ongevraagd advies al afgewezen. Het ziet er niet naar uit dat de rechters – vrij naar George Bernard Shaw – de samenzweerders tegen hun beroep zullen omarmen.

TWAALF ZITTENDEN

In het debat over de participatie van burgers in de rechtspraak is tot nu toe weinig aandacht voor hoe het er feitelijk aan toegaat. In België wordt de juryrechtspraak gecombineerd met een inquisitoir stelsel dat dezelfde wortels heeft als het Nederlandse. In België worden ongeveer 100 ernstige misdrijven – meestal moord en doodslag – berecht door de Hoven van Assisen (fr.: *magistrature assise* = zittende magistratuur). Dat zijn gelegenheidsgerichten die bestaan uit drie professionele magistraten en 12 juryleden (plus twee reserves). Zo veroordeelde het Hof van Assisen in Antwerpen op 16 oktober de 27-jarige hulpkok Hugo Rosiers tot levenslang wegens moord. In maart 2002 heeft hij zijn toen 17-jarige vriendin met 84 messteken om het leven gebracht.

TEGEN TUNNELVISIE

Het proces begint op maandagochtend met de ruim twee uur durende selectie van de juryleden. Aan de hand van een steekproef uit het

De jury had minder dan een uur nodig om te besluiten dat de dader gehandeld heeft met voorbedachten rade

kiesregister zijn 60 burgers opgeroepen om te verschijnen. Een aantal heeft goede redenen om niet mee te hoeven doen. Verder mogen de aanklager en de verdediging ieder zeven juryleden wraken, zonder te hoeven uitleggen waarom. De advocaat van ‘de burgerlijke partij’, die namens de nabestaanden een schadevergoeding komt eisen, heeft dit recht niet. Als de jury tegen het einde van de ochtend is beëdigd, kan advocaat-generaal Franky De Keyzer zijn 24 pagina’s tellende Akte van Beschuldiging voorlezen. In deze uitgebreide tenlastelegging geeft hij een samenvatting van het dossier aan de hand van de verklaringen van de verdachte en getuigen die zullen worden verhoord. In totaal zullen 49 mensen de komende dagen hun licht werpen op de feiten en de ‘moraliteit’ van de dader respectievelijk het slachtoffer. Zo worden belangrijke aspecten in de loop van het proces vanuit ver-

schillende hoeken bekeken. Het is een tijdrovende, maar effectieve manier om tunnelvisie tegen te gaan.

‘Het mooie van assisenrechtspraak is dat elke steen twee à drie keer wordt omgedraaid,’ zegt Mounir Souidi, de andere advocaat van de burgerlijke partij in zijn pleidooi. Met zijn patroon Joris Vercaeyne heeft hij in totaal € 55.000 voor de nabestaanden in de wacht gesleept. Hoewel de jury over dit civiele staartje niets te zeggen heeft, stellen beide advocaten zich tijdens het proces op als tweede en derde aanklager. Zo houden zij de jury, net als de advocaat-generaal, een ruimere uitleg van voorbedachten rade voor dan de raadslieden van Rosiers, ‘stafhouder’ Stany Wens en Marianne Goossen, doen.

De verdediging moet op eieren lopen om de gunsten van de jury te winnen. De opmerking van Wens dat hij zijn kind nooit zo’n groot mes als het moordwapen cadeau zou doen, is vanuit dit oogpunt riskant. Op vrijdag oordeelt de jury Rosiers schuldig aan moord. Op maandag besluit de jury samen met de drie beroepsrechters om Rosiers levenslang op te leggen.

*Het is een tijdrovende,
maar effectieve manier om
tunnelvisie tegen te gaan*

DOLKSTOOT IN DE RUG

Een assisenproces gaat voor 90% over emoties, zegt Vercreaeye tijdens het proces. De pijn van de ouders van Sarah en van de dader is soms

voelbaar. Maar er is ook juridisch drama. De juridische vragen zijn of de beschuldigde het slachtoffer opzettelijk respectievelijk met voorbedachten rade heeft doodgestoken of niet. Een getuige die iets zou komen vertellen over de menselijke kant van de jonge dader, zegt in de rechtszaal tot ieders verrassing dat de beschuldigde haar tijdens een onverwacht telefoongesprek heeft verteld dat hij het slachtoffer eerst heeft gestoken en haar meer dan vijftig steken heeft toegebracht. Tot nu toe heeft de verdachte voortdurend beweerd dat het slachtoffer begon met steken en dat hij na zijn eerste steek niks meer wist. 'Een stomme zet,' zegt de aanwezige politie-inspecteur achter ons. Verdediger Stany Wens: 'Wij hebben deze getuige anderhalve week geleden opgeroepen. Wij wisten alleen wat zij aan de politie heeft verteld. Wij mogen geen

contact hebben met de getuigen en zijn ook verrast.'

De jury had minder dan een uur nodig om te besluiten dat de dader gehandeld heeft met voorbedachten rade.

De rechters in Antwerpen

Indonesische strafrechtadvocaten aangeklaagd

Henry David, Yustina Haluk, Frederika Korain, Johnson Panjaitan, Aloysius Renwarin, Selfi Sanggenafa, Oliver Sitorus, Ecoline Situmorang en Adolf Waramori werken allemaal voor gerespecteerde Indonesische mensenrechtenorganisaties. Op 1 september 2006 zijn zij aangeklaagd wegens laster en het uiten van dreigementen. Deze aanklachten zijn uitsluitend gebaseerd op uitspraken die zij in rechte hebben gedaan toen zij als advocaat hun cliënten bijstonden in een strafzaak voor de Jayapura District Court in Papua.

In de strafzaak staan zestien verdachten terecht die in maart 2006 deelnamen aan protestdemonstraties in Abepura, de hoofdstad van Jayapura. De demonstranten eisten onder meer de terugtrekking van militaire eenheden uit een mijngebied. Het ingrijpen van veiligheidstroepen met traangas en het lossen van schoten leidde tot een geweldadige confrontatie waarbij vier politiemensen om het leven kwamen. Tientallen demonstranten werden opgepakt. Het proces tegen de zestien verdachten begon op 17 mei. Allen zijn inmiddels veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 15 jaar, waartegen beroep is aangekend.

Vanaf de eerste zittingsdag hebben de strafrechtadvocaten geklaagd over de intimiderende aanwezigheid van speciale, zwaargewapende politie-eenheden in en rondom de rechtszaal en over mishandeling van hun cliënten door de politie. Drie verdachten werden voor de ogen van hun advocaten door politiemensen geslagen. Een andere cliënt werd buiten de gevangenis door een groep politieagenten mishandeld nadat hij in een andere strafzaak een getuigenis had afgelegd over machtsmisbruik door de politie.

De advocaten zelf zijn ook bedreigd. Eén dag voordat zij werden aangeklaagd ontving een advocaat de volgende sms: 'You and your family will not see the sun because you have become trouble-makers. The devil waits for you and your family.'

Het vervolgen van advocaten voor uitspraken tijdens rechtszittingen ter verdediging van hun cliënten is in strijd met internationale rechtsnormen en artikel 16 van de Indonesische Advocatenwet. Advocaten voor Advocaten heeft inmiddels een oproep gedaan om de aanklachten tegen de Indonesische strafrechtadvocaten in te trekken en een einde te maken aan de intimidaties rondom deze en vergelijkbare rechtszaken.

Voor meer informatie zie <http://action.humanrightsfirst.org/campaign/Abepura/explanation> Voor informatie over Advocaten voor Advocaten (L4L): Judith Lichtenberg, info advocatenvooradvocaten.nl, of www.advocatenvooradvocaten.nl.